

- Sanoat korxonalarini jadal takomillashtirishga, ilmiy-tadqiqot muassasalari, xususiylar tadbirkorlar va investorlar o'rtasida kooperatsiya aloqalarini kengaytirishga yo'naltirilgan mintaqaviy va xalqaro aloqalarni rivojlantirish;
- Xalqaro investitsion forumlar, davra suhbatlari, seminarlar, bahs-munozara lar, mahorat darslari va boshqa tadbirlarni o'tkazish;
- Ilmiy tadqiqotlar, innovatsion va ixtirochilik g'oyalari, texnologiyalari va loyihalari uchun doimiy faoliyat ko'rsatadigan va to'ldirilgan axborot bankini yaratish kabi bir necha samarali usullarni qamrab oladi. Bunda islohotlarning barchasi yoshlarni ko'proq innovatsion loyihalar yaratishga va inavatsion texnologiyalar bo'yicha o'z ustida ko'proq ishlashga chorlaydi

Xulosa o'rnida aytib o'tish joizki, Har bir ta'lim yo'nalishlarining o'ziga xosligidan kelib chiqqan holda innovatsion tadbirkorlikni va kichik biznesni ishlab chiqarish korxonalarining rivojlantirish uchun maxsus byurolari va texnoparklar davlat byudjeti va ishlab chiqarish korxonalari tashkil qilinishi lozim.

FOYDALANGAN ADABIYOTLAR RO'YHATI

1. OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA INNOVATSION TADBIRKORLIK FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISH (o'quv qo'llanma)

NIZAMOV A.B., RAXMATOV Sh.A

2. OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA "INTEGRATSIYA UCHBURCHAGI" VA INNOVATSION-KORPORATIV HAMKORLIKNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI

A.X.Alinazarov

D.A.Qayumov

O.I.Dadamirzayev

3. <https://lex.uz/docs/-6102462>

MALAKA OSHIRISH KURSLARIDA SMART TA'LIMNING O'RNI

A. Aliqulov

Bosh ilmiy – metodik markaz tadqiqotchisi

Abstract: This article, entitled "The role of SMART education in advanced training courses", is a new approach to the education system and is considered to be a direction that does not have a specific tariff, which can be achieved in the training of students using modern SMART technologies. highlights the role of high efficiency, deep acquisition of modern knowledge and skills, and some potential problems. In today's advanced technology era, we are talking about measures to widely use the latest devices in providing quality education. The interactive communication systems described in the article are modern software and technical means of direct communication with the audience during the lesson, and by means of them, direct information exchange is carried out between the teacher and the audience in real time. Such technology is called by different names, for example, systems that receive information from listeners, real-time response systems, testing systems, interactive communication systems, audience communication systems, etc. The article is intended for professors and teachers of professional development institutes and higher educational institutions.

Keywords: SMART training, SMART technologies, smart education, e-learning.

Kirish

So'ngi paytlarda yangi raqamlashtirilgan ta'lim muhitini yaratish uchun so'ngi ilg'or texnologiyalarni joriy etish asosiy global muammoga aylandi. Har safar yangi texnologiyalar paydo bo'lganda ulardan ta'lim tizimida keng qo'llash, samarali tadbiriq qilishga doir ko'plab muammolar paydo bo'ladi. Ijtimoiy texnologiyalar va ko'plab ijtimoiy tarmoqlar ta'lim muhiti uchun platformalarga aylanib bormoqda. Xususan, ko'plab davlatlar hozirgi kunda SMART texnologiyalar va ijtimoiy tarmoqlar yordamida ta'lim berish va undagi yaratilishi kerak bo'lgan yangi metodlar haqida bosh qotirishmoqda. Ta'limda SMART texnologiyalar ta'lim muhitini, ta'lim mazmunini va ta'lim shaklini kengaytirish imkonini beradi. Raqamli darsliklar va SMART texnologiyalar qog'oz kitoblar o'nini bosmoqda va ta'limning potensial shakllari cheksiz tusga o'tmoqda.

Bugungi kunda dunyoning aksariyat universitetlarining texnologik jihozlari shunday chegaraga yetdiki, axborot bazasini yanada rivojlantirish sifat jihatidan yangi o'zgarishlarga sabab bo'lmaydi. Elektron ta'lim endi yangi narsa emas, unda noaniq qilinadigan ishlar yo'q. Tinglovchilar uchun erkin foydalanish mumkin bo'lgan ta'lim mazmuni, o'qituvchilar va tinglovchilarning fikr-mulohazalari, ular o'rtasida bilim almashinuvi, ma'muriy vazifalarni avtomatlashtirish - bularning barchasi texnologiyaga tegishli. Ammo keyin nima bo'ladi? Odamlar bu texnologiyalar bilan nima qilishadi, ular qanday ta'sir ko'rsatadi? Bu savollar allaqachon SMART ta'limda javobini topmoqda. SMART ta'lim zamonaviy dunyoning chaqiriq va imkoniyatlariga javob beradigan ta'limning eng yuqori darajasini, kitobdan o'rganishdan faol ta'limga o'tishni ta'minlaydi, shuningdek, yoshlarga tez o'zgaruvchan muhitga moslashish imkonini beradi. SMART ta'lim - bu yaqinda juda mashhur bo'lgan ta'limni rivojlantirish strategiyasidir.

N.V.Dneprovskaya, E.A.Yankovskaya, I.V.Shevtsovaning tadqiqotlariga murojaat qilsak, SMART tushunchasi uni ta'limning metodik birlashtirishga imkon beruvchi ancha keng tushuncha ekanligini bilib olamiz. "Smart - bu tizim yoki jarayonning atrof-muhit bilan o'zaro ta'sirida namoyon bo'ladigan xususiyati bo'lib, tizim yoki jarayonga quyidagi qobiliyatlarni beradi:

- tashqi muhitdagi o'zgarishlarga darhol javob berish;
- o'zgaruvchan sharoitlarga moslashish;
- mustaqil rivojlanish va o'z-o'zini nazorat qilish;
- natijalarga samarali erishish.

SMART ta'lim yoki aqlli ta'lim - bu butun dunyodan erkin foydalanish mumkin bo'lgan tarkibga ega bo'lgan interfaol ta'lim muhitida moslashuvchan ta'limdir. SMART ta'limini tushunishning kaliti - bu ochiq ta'lim resurslarida bilimlarning keng mavjudligi. Faqat odamlarga ba'zi ma'lumotlarni ko'rsatish orqali siz ularning e'tiborini jalb qilishingiz, bahs-munozarani, muhokamani qo'zg'atishingiz va shu bilan muayyan muammo bo'yicha yondashuvlar va nuqtai nazarlarning xilma-xilligini ko'rishingiz mumkin.

Yangi bilimlardan faol foydalanish SMART ta'lim falsafasini shakllantirish uchun asos bo'ldi.

SMART ta'limning asosiy yo'nalishi – o'rganishning ochiqqligi yo'nalishi bo'lib, u o'rganish dunyoning istalgan nuqtasida har qanday talaba uchun ochiqqligini nazarda tutadi. Elektron ta'limning asosiy g'oyalaridan biri o'quvchiga bilimni unga qulay shaklda berishdir. SMART ta'limning asosiy afzalligi - bu individual ta'lim yo'lini va uning interaktivligini yaratish ustuvorligidir, bu faqat innovatsion axborot-kommunikatsiya texnologiyalari yordamida amalga oshiriladi. Xususan, tinglovchining tayyorgarlik darajasi, bilimi, yoshi, shaxsiy qiziqishlari, psixologik profili va boshqa xususiyatlariga qarab moslashadigan tizimni qo'llash mumkin. Bundan tashqari, tizim tinglovchini aniqlagandan so'ng, masalan, kompyuterga asoslangan kirish testi orqali, ta'lim saytiga yuklangan ta'lim mazmuni ma'lumotlar bazasidan ushbu o'quvchiga mos keladigan ta'lim mazmunini avtomatik ravishda tanlashi mumkin. Buning uchun tizimga qo'shilgan barcha ta'lim mazmunini oldindan o'rnatilgan teglar bilan joylash kifoya. Bunday teglar o'quv mazmunini murakkabligi, taqdimot uslubi, dolzarbligi, tili va boshqalar b'yicha tasniflashi mumkin. Yuqoridagilardan kelib chiqib aytishimiz mumkinki, so'ngi paytlarda tez-tez muhokama qilinayotgan muammo bu yangi imkoniyatlar va yangi texnologiyalar tufayli an'anaviy ta'lim tashkilotlari – maktablar va universitetlarning “kamayishiga” olib keladigan ta'lim sohasidagi o'zgarishlar muammosi asosiy masala bo'lib qolmoqda.

A.V. Nesterovning fikriga ko'ra, intellektual texnologiyalar turli toifadagi foydalanuvchilarga faol va interaktiv shaklda individual ta'lim olish imkonini beradigan o'quv intellektual mahsulotlarini yaratishga imkon beradi. Ammo, shu bilan birga, aqlli muhit va aqlli kontentning yangi sharoitlarida bosqichma-bosqich rivojlanayotgan va allaqachon ommaviy ochiq onlayn kurslar va elektron raqamli ta'limni o'z ichiga olgan rasmiy ta'limning qulashi yoki tanazzulga uchrashi haqida gapirishga hali erta. O'quv rejalari va ta'lim dasturlari, shu bilan ochiq norasmiy ta'lim bilan o'zaro hamkorlik qilish uchun sharoit yaratadi. Shu bilan birga, o'qituvchining roli kamaymaydi, aksincha, funktsionallik, asosiy pedagogik mahorat va malakalar o'zgaradi.

Zamonaviy oliy ta'lim doimiy ravishda yangi o'qitish va sinov usullarini taklif etilmoqda, tinglovchilarni kelajakdagi kasbining turli tafsilotlari bilan tanishtirish uchun yangi texnologiyalar joriy etilmoqda. Ta'limning doimiy o'zgarishga bo'lgan bunday qobiliyati bo'lajak mutaxassislarni tayyorlash darajasini voqelik, ya'ni mehnat bozori va rivojlangan shaxsni tarbiyalash talablariga moslashtirish zarurati bilan bog'liq. Ijodiy imkoniyatlarni kashf etish, kasbiy o'zini o'zi yaratish va o'zini namoyon qilish jarayonini yakunlash, intellektual va ijtimoiy moslashuvchanlik darajasini oshirish - universitetning o'quv jarayonining bu barcha jihatlari Smart texnologiyalardan foydalanishni o'z ichiga oladi. Ta'limda ancha vaqtdan beri mavjud bo'lgan axborot-kommunikatsiya texnologiyalari asta-sekin boshqa o'qitish usullari bilan to'ldirilmoqda. Aytishimiz mumkinki, oliy ta'limning axborot maydoni yangi ta'lim texnologiyalarini joriy etish tufayli mavjud: B.A.Abdrahmonova ta'kidlaganidek, o'quv jarayonini AKTdan foydalanish bilan muvofiqlashtirish qiyin va bu qiyinchiliklarni hech qanday tarzda yengib bo'lmaydi, balki doimiy ravishda o'sib bormoqda, ba'zan ekzotik shakllarni olish, masalan, butunlay norasmiy ta'lim jamoalarining global kompyuter tarmog'ini yaratish; "haqiqiy" ta'lim muassasalarini "virtual" ta'lim muassasalariga almashtirish. Natijada, o'quv jarayonida va tinglovchilarning kompetentsiyalarini rivojlantirish jarayonida Smart texnologiyalarning kontseptual dizayni faktini aytish mantiqan to'g'ri keladi.

Malaka oshirish kurslarida tahsil olayotgan tinglovchilarning kasbiy va universal kompetentsiyalarini rivojlantirish nafaqat institutning o'quv jarayonida, balki Smart texnologiyalardan foydalanishni hisobga olgan holda amalga oshirilmoqda. Umumjahon kompetensiyalarga kelsak, Smart texnologiyalar, albatta, etarli aloqa, axborot kompetensiyasi va muammolarni hal qilish qobiliyatini rivojlantiradi, chunki video tizimlar va nusxa ko'chirish doskalari tufayli kerakli faktlarni olish jarayoni sezilarli darajada tezlashadi. Shunday qilib, Smart texnologiyadan foydalanish tinglovchilarning uzluksiz o'z-o'zini rivojlantirishga yo'l ochib beradi va universitetning ta'lim muhiti asta-sekin Smart muhitga, ya'ni klassik va zamonaviy o'z ichiga olgan juda moslashuvchan va keng ko'lamli o'quv maydoniga aylanmoqda. Aqlli texnologiyalar analitik kompetentsiyani, ya'ni murakkab savollarga javob izlashga mantiqiy yondashish qobiliyatini, shuningdek,

innovatsiyalarga ochiqlikni rivojlantiradi - bu kompetensiya tilshunoslar bilan aloqalar sohasidagi mutaxassislar uchun zarurdir. Bugungi kunda har qanday ta'lim innovatsiyasining asosi asta-sekin Smart texnologiyalarga aylanib bormoqda, bu esa o'quv jarayonining turg'unlik holatiga o'tmasligiga imkon beradi. Shuni ta'kidlash kerakki, Smart kontseptsiyasi ta'limda tabiiy ravishda paydo bo'ldi: "Professional faoliyat va shaxsiy hayot jarayonini osonlashtiradigan turli gadjetlar (smartfon, aqlli uy, aqlli avtomobil, smartboard - interaktiv aqlli elektron doska) bunday imkoniyatni bizga keng ko'lamli jarayonlarda qo'lashni taqdim qildi. Biroq bu qurilmalarning barchasi Smart kontseptsiyasi ta'siri ostida o'zlarining qobiliyat darajasini sezilarli darajada oshirdi va ta'lim muhitini kengaytirish jarayoniga ta'sir ko'rsatishga muvaffaq bo'ldi - bu bilimlar, axborot texnologiyalari va amaliy qo'llanilishining butun maydoniga aylanmoqda.

Hozirgi kunda SMART texnologiyalarsiz ta'limni tasavur qilib bo'lmaydi, shuningdek u haqida va uning malaka oshirish kurslarida, ta'limda samarali qo'llanilishi haqida so'z borganda biz dastavval hozirgi zamon talablariga mos keladigan ta'lim tizimini tasavur qilamiz. Bu texnologiyalar asosida biz bir vaqtning o'zida juda keng qamrovli auditoriyaga sifatli ta'lim ulashish bilan bir qatorda sun'iy intellekt orqali ta'lim sifatini nazorot qilish, maruza vaqtida tug'ilgan bazi tushunmovchiliklarga o'sha vaqtning o'zida ham javob olish ham sinab ko'rish imkoniyatlariga ega bo'lishimiz bilan ajralib turadi. Endilikda xar-bir tinglovchiga ham talablar ortadi bularga misol qilib SMART texnologiyalardan bimalol foydalana olish, texnik va dasturiy vositalar bilan taminlaganligi hamda ma'lumotlarni tez tahlil qilib mantiqan fikirlashi ko'nikmalarini rivojlantirishi talab qilinadi

O'qituvchi va tilshunoslarni qayta tayyorlash interfaol uskunalar yordamida amalga oshiriladi, bu ma'ruzachiga nutq davomida to'g'ridan-to'g'ri taqdimot qilish, misollar va boshqa muhim faktlarga kerakli urg'u berishga yordam beradi. "Interfaol aqlli doskalarda siz maxsus marker bilan yozishingiz, o'quv materialini namoyish qilishingiz va ekrandagi tasvir ustidan yozma mulohaza yuritishingiz mumkin. Bunda "Smart Board" interaktiv doskada yozilgan barcha ma'lumotlar tinglovchilarga uzatiladi, magnitli tashuvchilarda saqlanadi, chop etiladi va darsda bo'lmagan o'quvchilarga elektron pochta orqali yuboriladi. "Smart Board" interaktiv doskasida ma'ruza davomida yaratilgan o'quv materiali

o‘rnatilgan videoregistrator yordamida yozib olinadi va uni ko‘p marta ijro etirish mumkin”. Interfaol doskalarning barcha imkoniyatlaridan foydalanish dasturiy ta‘minot (Smart Notebook, Bridgit, SynhronEyes) ta‘sirida amalga oshiriladi. Har bir dastur o‘z resurslari va funkcionalligiga ega: masalan, Smart Notebook matn va ma‘lumotlar bilan har qanday ishni tashkil qiladi, SynhronEyes to‘plami tinglovchilar ishini kuzatib boradi va bilim sinovi natijalarini doskada ko‘rsatadi yoki material yuboradi. SMART texnologiyalar bilimga qiziqish va uni olish uchun motivatsiyani oshiradi, ijodiy fikrlashni shakllantiradi va bir muammoni hal qilishning turli usullarini taklif qilish qobiliyatiga ega. Bugungi kunda ta‘limda yangi texnologiyalar hatto 10-15 yil oldingiga qaraganda tez sur‘atlar bilan yangilanmoqda, bu esa tajriba, ma‘lumot, bilim va tajriba ko‘nikmalarini almashish qiymatini oshiradi. SMART texnologiyalaridan foydalanmagan xar qanday sanoat, ishlab chiqarish bo‘ladimi ta‘lim sohasimi zamon talablariga javob bera olmaydi va tanazulga uchraydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Dneprovskaya, N. V. Ponyatiynie osnovi konsepsii smart-obrazovaniya / N. V. Dneprovskaya, Ye. A. Yankovskaya, I. V. Shevsova. Tekst: neposredstvenniy // Otkritoye obrazovaniye. 2015. № 6 (13). S. 43–51.
2. Kaporskaya, S. A. SMART-obrazovaniye v samostoyatelnoy rabote / S. A. Kaporskaya. Tekst: elektronniy // Molodej i nauka: sbornik materialov X Yubileynoy Vserossiyskoy nauchno-texnicheskoy konferensii studentov, aspirantov i molodix uchenix s mejdunarodnim uchastiyem. Krasnoyarsk: Sibir. federal. un-t, 2014. URL: <http://conf.sfukras.ru/sites/mn2014/directions.html> (data obrasheniya: 02.04.2021).
3. Abdraxmanova, B.A. Smart-texnologii v obrazovanii / [Elektronniy resurs]. – Rejim dostupa: <http://www.zkoipk.kz/b2/369-conf.html> (data obrasheniya: 22.04.2018).

4. Bolotov, V.A. Kompetentnostnaya model: ot idei k obrazovatelnoy programme [Tekst] / V.A. Bolotov // Pedagogika. – 2003. – № 10. – S. 8-14.
5. Smart-texnologii v visshem obrazovanii / [Elektronniy resurs]. – Rejim dostupa: <http://library.fa.ru/exhib.asp?id=199> (data obrasheniya: 21.04.2018).
6. Smart-texnologii izmenyat sistemu obrazovaniya / [Elektronniy resurs]. – Rejim dostupa: http://www.trainings.ru/library/education_experience/?id=14024 (data obrasheniya: 21.04.2018).

IQTIDORLI O'QUVCHILARNI ANIQLASH VA ULAR BILAN ISHLASH

USULLARI

Olim Turdiboyev

Sirdaryo viloyati pedagogik mahorat markazi metodisti

Annotatsiya: Ushbu maqolada iqtidorli o'quvchilarni aniqlash va ular bilan ishlash usullari muhokama qilinadi. Maqolada iqtidorli o'quvchilarni aniqlashning turli metodlari, ular bilan ishlashning samarali yondashuvlari va bu jarayonda yuzaga kelishi mumkin bo'lgan qiyinchiliklarga e'tibor qaratiladi. Adabiyotlar tahlili asosida iqtidorli o'quvchilar ta'limining zamonaviy tendensiyalari va xalqaro tajribalar o'rganiladi.

Kalit so'zlar: iqtidorli o'quvchilar, identifikatsiya, differentsiatsiya, individuallashtirilgan ta'lim, rivojlantirish dasturlari

Аннотация: В этой статье обсуждаются методы выявления и работы с одаренными учащимися. В статье рассматриваются различные методы выявления одаренных учащихся, эффективные подходы к работе с ними и возможные трудности в этом процессе. На основе анализа литературы изучаются современные тенденции образования одаренных учащихся и международный опыт.

Ключевые слова: одаренные ученики, идентичность, дифференциация, индивидуализированное образование, программы развития